

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๔๐๐

๖๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เรื่อง ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชน
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว(ล)๔๕๕๙ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๒/๖๘๕ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า กระทรวงยุติธรรมได้เสนอสรุปผลการพิจารณาการดำเนินการตามข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไปเพื่อดำเนินการ และขอให้กระทรวงการต่างประเทศเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศได้ส่งความเห็นให้กระทรวงยุติธรรมเพื่อประกอบการพิจารณาข้อเสนอแนะฯ ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว ดังความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยกระทรวงการต่างประเทศขอยืนยันความเห็นดังกล่าว และขอเรียนเพิ่มเติมโดยสรุป ดังนี้

๑. ประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิตในเวทีระหว่างประเทศ

โทษประหารชีวิตเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงอย่างกว้างขวางในเวทีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ในบริบทของสิทธิมนุษยชน ประเทศในยุโรปโดยเฉพาะกลุ่มสหภาพยุโรป และสมาพันธ์รัฐสวิตซ์ มักมองว่าโทษประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (สิทธิในการมีชีวิตอยู่) และมีใช้แนวทางการลงโทษทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ (เช่น อาจมีการตัดสินที่ผิดพลาดอันนำไปสู่การประหารชีวิตผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิด) ขณะที่ในบริบทอื่นบางประเทศยังเห็นประโยชน์และคงโทษประหารชีวิตไว้ในระบบกฎหมายของตนด้วยเหตุผลต่างๆ กัน ทั้งนี้ ประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิต และองค์กรที่เกี่ยวข้อง (เช่น Amnesty International) มักณรงค์เรียกร้องให้ประเทศที่ยังมีโทษประหารชีวิตอยู่ พิจารณาระงับการใช้ชั่วคราว (moratorium) หรือยกเลิกการบังคับใช้โทษดังกล่าว

๒. ท่าทีของไทยต่อประเด็นเรื่องโทษประหารชีวิตในเวทีระหว่างประเทศ

๒.๑ ท่าทีในเวทีระหว่างประเทศและนโยบายของไทยเป็นไปในทิศทางที่การรับที่จะศึกษาพิจารณาความเป็นไปได้ของการยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนี้

๒.๑.๑ ในการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ ๑ เมื่อปี ๒๕๕๔ ไทยได้รับข้อเสนอแนะเรื่องการพิจารณาศึกษาความเป็นไปได้ในการให้สัตยาบันพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ทั้ง ๒ ฉบับ ซึ่งรวมถึงพิธีสารเลือกรับฯ เพื่อขจัดโทษประหารชีวิต

๒.๑.๒ ไทยได้ถอนถ้อยแถลงตีความข้อ ๖ วรรค ๕ ของ ICCPR เรื่อง การห้ามพิพากษาประหารชีวิตบุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ โดยถือเป็นการดำเนินการตามคำมั่นโดยสมัครใจของไทยภายใต้กระบวนการ UPR

๒.๑.๓ ในกรอบสหประชาชาติ ไทยได้ปรับเปลี่ยนท่าทีจากการคัดค้านมาเป็นงดออกเสียงต่อข้อมติสมัชชาสหประชาชาติ (UN General Assembly – UNGA) เรื่อง Moratorium on the use of the death penalty ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ (การประชุม UNGA สมัยที่ ๖๕) อย่างไรก็ตาม ไทยยังคงท่าทีไม่ร่วมอุปถัมภ์ข้อมติเรื่อง The question of the death penalty ซึ่งเสนอในที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน

/ แห่ง ...

แห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council – HRC) ทั้งนี้ แม้ว่าท่าทีของไทยในที่ประชุม UNGA และ HRC จะไม่มีผลผูกพันตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ถือเป็นการแสดงถึงท่าทีและเจตนารมณ์ของไทยต่อประเด็นเฉพาะ

๒.๑.๔ ไทยได้ร่วมให้ข้อมูลแก่สหประชาชาติ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการและความพยายามในการยกเลิกโทษประหารชีวิต เช่น รายงานของเลขาธิการสหประชาชาติ เรื่อง Moratorium on the use of the death penalty ซึ่งเสนอต่อที่ประชุม UNGA สมัยที่ ๖๙ (ปี ๒๕๕๓) รายงานของเลขาธิการสหประชาชาติ เรื่อง Question of the death penalty ซึ่งเสนอต่อที่ประชุม HRC สมัยที่ ๒๗ (ปี ๒๕๕๘) และแบบสอบถามของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office on Drugs and Crime – UNODC) ซึ่งเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรม และความยุติธรรมทางอาญา (Commission on Crime Prevention and Criminal Justice – CCPCJ) สมัยที่ ๒๔ (ปี ๒๕๕๘)

๒.๒ ไทยเคยได้รับการทาบถามจากสมาพันธ์รัฐสภ สหราชอาณาจักร และนอร์เวย์ ให้ร่วมลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยโทษประหารชีวิตเพื่อประกาศเจตนาในการผลักดันให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในโอกาสวันต่อต้านโทษประหารชีวิตสากล (๑๐ ตุลาคม ของทุกปี) ซึ่งไทยมิได้ร่วมลงนาม

๒.๓ ไทยมีกำหนดจะนำเสนอรายงานประเทศตามกลไก UPR รอบที่ ๒ ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ ที่นครเจนีวา จึงคาดได้ว่า กลุ่มประเทศที่ไม่เห็นด้วยกับโทษประหารชีวิตจะสอบถามถึงความคืบหน้าของการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะตามข้อ ๒.๑.๑ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะให้ไทยพิจารณายกเลิกโทษประหารชีวิตหรือคงการชะลอการบังคับโทษ ดังนั้น การมีแผนการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอนในเรื่องดังกล่าว จะช่วยให้คณะผู้แทนไทยสามารถตอบข้อเสนอแนะดังกล่าวและชี้แจงได้อย่างมีน้ำหนักมากขึ้น

๓. ข้อคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะของกระทรวงยุติธรรม

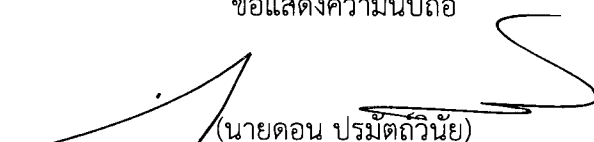
๓.๑ ในภาพรวม กระทรวงการต่างประเทศเห็นด้วยกับข้อเสนอของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเสนอให้การดำเนินการเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นไปอย่างเป็นขั้นตอนและค่อยเป็นค่อยไป โดยกำหนดเป็น ๓ ระยะ เนื่องจากเป็นวิธีการซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคมซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังคงเห็นความจำเป็นของการมีโทษประหารชีวิต (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดกรณีคดีอุกฉกรรจ์ในสังคม) แต่ก็แสดงให้เห็นว่ามีความคืบหน้าที่เป็นรูปธรรมในแต่ละระยะ แทนการวัดจากการมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเต็มรูปแบบโดยทันที อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อคณะผู้แทนไทยในการนำเสนอรายงานตามกลไก UPR รอบที่ ๒ ตามข้อ ๒.๓ ด้วย

๓.๒ ตามข้อ ๖ วรรค ๒ ของ ICCPR ระบุให้ประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต อาจบังคับลงโทษประหารชีวิตเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุด อย่างไรก็ตาม ข้อ ๖ วรรค ๖ ของ ICCPR ก็ได้กำหนดให้รัฐภาคีพยายามยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยมีให้ใช้ข้อบทข้างต้นเป็นข้ออ้างเพื่อประวิงเวลาหรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิตด้วย กระทรวงการต่างประเทศจึงยินดีช่วยประสานผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศ (เช่น สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ) หรือประเทศต่างๆ มาร่วมให้คำแนะนำให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณากำหนดทิศทางด้านนโยบายในเรื่องนี้ต่อไปด้วย

๓.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาเตรียมมาตรการ (รวมถึงงบประมาณ) เพื่อรองรับผลของการดำเนินการยกเลิกโทษประหารชีวิต เช่น การปรับปรุงสภาพเรือนจำหรือการเพิ่มพื้นที่ของเรือนจำเพื่อรองรับจำนวนผู้ต้องขังที่จะเพิ่มขึ้น หรือการประกันสิทธิของผู้ต้องขัง (เช่น สิทธิในการเข้าถึงการรักษาพยาบาล) เพื่อป้องกันมิให้กลายเป็นข้อห่วงกังวลเพิ่มเติมของประชาคมระหว่างประเทศในอนาคต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายดอน ปรมัตถ์วินัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กรมองค์การระหว่างประเทศ

กองการสังคม

โทร. ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๒๒๔๖/ ๑๒๑๕๒

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๕๐๖